

Tradycje

Historia powstania 12 Dywizji Zmechanizowanej jest ściśle związana z rozwojem i organizacją Wojska Polskiego w końcowym okresie II Wojny Światowej. Na początku 1945 r. został przyjęty plan rozwoju Wojska Polskiego. W ramach jego realizacji Naczelny Dowódca Wojska Polskiego wydał rozkaz Nr 058/Org. z dnia 15 marca (do 2008 roku była to oficjalna data Święta 12 Dywizji Zmechanizowanej) nakazujący sformowanie 12 Dywizji Piechoty.

Na miejsce tworzenia dywizji tymczasowo wyznaczono Poznań, Gniezno i Biedrusko, a sformowane tam jednostki wojskowe już od 15 października 1945 roku rozpoczęły zajmowanie stałych miejsc dyslokacji na Pomorzu Zachodnim. Większość dyslokowano w Szczecinie.

Odprężenie na arenie międzynarodowej w drugiej połowie lat 50., a w rezultacie brak uzasadnienia dla utrzymania nadmiernie rozbudowanych sił zbrojnych doprowadziło do głębokiej redukcji i restrukturyzacji. 1 września 1956 r. 12 Dywizja Piechoty weszła w bezpośrednie podporządkowanie dowódcy Pomorskiego Okręgu Wojskowego.

W drugim kwartale 1957 r. zakończono w dywizji okres intensywnego zmniejszania stanów osobowych, w wyniku których przeformowano 12 Dywizję Piechoty w 12 Dywizję Zmechanizowaną. Zadanie przeformowania 12 Dywizji Piechoty na etat Dywizji Zmechanizowanej otrzymał rozkazem MON nr 0010/Org. z 2 października 1958 r. Dowódca Pomorskiego Okręgu Wojskowego a skład dywizji był następujący:

- Dowództwo 12 Dywizji Zmechanizowanej
- 47 kompania sztabowa
- 5 Kołobrzeski Pułk Zmechanizowany
- 9 Zaodrzański Pułk Zmechanizowany
- 41 Pułk Zmechanizowany
- 16 Pułk Czołgów i Artylerii Pancerniej
- 2 Pułk Artylerii Haubic
- 33 batalion łączności
- 16 batalion rozpoznawczy
- 17 batalion saperów
- 124 pułk artylerii przeciwlotniczej
- 46 batalion transportowo-samochodowy
- 19 kompania obrony przeciwchemicznej
- 12 Ruchomy Warsztat Naprawy Czołgów
- 39 Ruchomy Warsztat Naprawy Samochodów
- 53 Dywizyjny Warsztat Uzbrojenia
- 12 Dywizyjny Punkt Zaopatrzenia

Wszystkie wyżej wymienione jednostki wojskowe rozmieszczone były w Szczecinie oprócz 9 Zaodrzańskiego Pułku Zmechanizowanego, którego koszary mieściły się w Stargardzie Szczecińskim. Pierwsze zmiany w składzie dywizji przeprowadzono już w 1961 roku, a polegały one na:

- rozformowaniu 47 kompanii sztabowej i włączenie jej sił do dowództwa dywizji
- przeformowaniu 16 batalionu rozpoznawczego w 59 kompanię rozpoznawczą
- przeformowaniu 16 Pułku Czołgów i Artylerii Pancernej w 16 Pułk Czołgów Średnich
- przeformowaniu 46 batalionu transportowo-samochodowego w 46 batalion transportowy
- sformowaniu 45 batalionu medycznego
- sformowaniu 87 baterii dowodzenia Szefa Artylerii 12.DZ

Taki stan organizacyjny dywizji utrzymał się kolejne 5 lat. W tym czasie dywizja aktywnie starała się uczestniczyć w życiu społecznym oraz brała udział w wielu ważnych ćwiczeniach poligonowych. Rok 1967 przyniósł duże zmiany organizacyjne w składzie dywizji. Wiele jednostek przeformowano, część rozformowano, usprawniono struktury logistyczne dywizji. Głównym wyposażeniem jednostek zmechanizowanych 12. DZ były transportery opancerzone SKOT, które pod koniec lat 70-tych zaczęto wypierać bojowymi wozami piechoty BWP-1. Pododdziały rozpoznawcze dywizji jak i jej jednostek opierały się głównie na pojazdach BRDM-2. Pułk pancerny miał na wyposażeniu czołgi T-55AM. Siły artyleryjskie dywizji stanowiły wyrzutnie BM-21 „Grad”, haubice 122mm wz.38, armato-haubice 152mm wz.43. Obronę przeciwlotniczą zapewniały armaty S-60 oraz zestawy ZSU-23-4. W roku 1984 na wyposażenie 124 Pułku Artylerii Przeciwlotniczej weszły zestawy rakietowe „Osa”. Rok wcześniej w pułku artylerii rozpoczęto również wprowadzanie nowego uzbrojenia, którym były armato-haubice „Dana”.

Do połowy lat 90-tych w strukturze dywizji nie dokonywano większych zmian poza rozformowaniem w 1990 roku 25 Pułku Czołgów oraz 22 dywizjonu artylerii rakietowej. Przełom nastąpił w latach 1994-1995, kiedy to ogólnie zdecydowano, że dywizje Wojska Polskiego przejdą ze struktury pułkowej na strukturę brygadową. Głównym dokumentem, który zapoczątkował zmiany organizacyjne w dywizji, było zarządzenie Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego nr 086/Org. z 19 grudnia 1994. Istniejące jednostki do 31 grudnia 1995 r. zostały rozformowane, a na ich podstawie powstały nowe. Na bazie 5 pułku zmechanizowanego utworzono 12 Brygadę Zmechanizowaną, 9 pułku zmechanizowanego – 6 Brygadę Pancerną (przemianowaną wkrótce na 6 Brygadę Kawalerii Pancernej), 41 pułku zmechanizowanego – 29 Brygadę Zmechanizowaną, 124 pułku artylerii przeciwlotniczej – 3 pułk przeciwlotniczy, 2 pułku artylerii – 2 pułk artylerii mieszanej, 33. batalionu łączności - 12. batalion dowodzenia, 16. batalionu rozpoznania - 12. batalion rozpoznania. W kolejnych latach następowały dalsze zmiany w organizacji składu dywizji:

- 1997 – do składu 12.DZ weszły: 36 Brygada Zmechanizowana – Trzebiatów, 8 batalion remontowy – Kołobrzeg oraz 2 batalion saperów – Stargard Szczeciński,
- 1998 – rozkazem Dowódcy Wojsk Lądowych rozformowano 29 Brygadę Zmechanizowaną oraz 17 batalion saperów, natomiast 7 Rejonowe Warsztaty Techniczne przekazano w podporządkowanie Pomorskiemu Okręgowi Wojskowemu,
- 2001 – sformowana została 12 kompania chemiczna, a 2 Pułk Artylerii został przeniesiony ze Szczecina do Choszczna.

7 listopada 2001 dywizja zmienia swoje podporządkowanie z Pomorskiego Okręgu Wojskowego do 1 Korpusu Zmechanizowanego. W roku 2004 po likwidacji Korpusu bezpośrednio przeszła pod Dowództwo Wojsk Lądowych. Aktualnie w skład 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej wchodzi:

- 1) Dowództwo 12.Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego - Szczecin
- 2) 2. Brygada Zmechanizowana "Legionów" im. marszałka Józefa Piłsudskiego - Złocieniec/Czarne
- 3) 7. Pomorska Brygada Obrony Wybrzeża im. gen. bryg. Franciszka Grzmot-Skotnickiego - Słupsk/Lębork/Trzebiatów
- 4) 12. Brygada Zmechanizowana im. gen. broni Józefa Hallera - Szczecin/Stargard/Choszczno
- 5) 5. Lubuski Pułk Artylerii - Sulechów
- 6) 8. Koszaliński Pułk Przeciwlotniczy - Koszalin
- 7) 12. batalion dowodzenia "Ułanów Podolskich" - Szczecin

Największym wyzwaniem przed jakim stanęła 12 Dywizja Zmechanizowana w swojej historii, było sformowanie I zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Republice Iraku w ramach międzynarodowej operacji „Iracka Wolność”. Rozkazami Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego oraz Dowódcy Wojsk Lądowych ustalono, że podstawą polskiego kontyngentu będą etatowe dowództwo i sztab 12 Dywizji Zmechanizowanej, 12 batalion dowodzenia, 12 Brygada Zmechanizowana oraz 12 batalion zaopatrzenia. Dnia 31 lipca 2003 r. w koszarach 12 Brygady Zmechanizowanej w Szczecinie, żołnierzy 12 Dywizji wylatujących do Iraku pożegnali ówczcześni: Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Aleksander Kwaśniewski i Minister Obrony Narodowej Jerzy Szmajdziński. Żołnierze w składzie Polskiego Kontyngentu Wojskowego Irak służyli w bazach w Karbali, Babilonie i Al-Hillah.

Dywizja była również odpowiedzialna za przygotowanie i sformowanie VI kontyngentu w Republice Iraku w 2006 r. i ostatniej X zmiany w 2008 r. Żołnierze Dywizji opuścili ziemię iracką 28 października 2008 r., po blisko 10-cio miesięcznej służbie. Oprócz misji Irackiej żołnierze 12 Dywizji Zmechanizowanej tworzyli w latach 2008 - 2009 III i IV oraz na przełomie 2012-2013 XII zmianę Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Islamskiej Republice Afganistanu.

Podczas wykonywania misji w Iraku i Afganistanie łącznie zginęło 6 żołnierzy , a 52 zostało rannych.

Miejsce i rola 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej (12.SzDZ) im. Bolesława Krzywoustego w systemie obronności naszego państwa jest szczególna. To ona, jako jedna z pierwszych torowała drogę do pełnej integracji naszej armii ze strukturami wojskowymi Sojuszu Północnoatlantyckiego. Obecnie w dużym stopniu decyduje o potencjale i możliwościach bojowych Wojsk Lądowych. 12.SzDZ pomimo wielu przeobrażeń, przez cały okres niezmiennie związana jest z Pomorzem Zachodnim i Środkowym, a od niedawna przez fakt włączenia w jej struktury 5. Lubuskiego Pułku Artylerii – także z Ziemią Lubuską.

Mimo, że najważniejszym zadaniem dywizji były i są zadania w wymiarze militarnym, to trudno nie zgodzić się ze stwierdzeniem, że pełniła ona ważną rolę państwowotwórczą w regionie. Miało to szczególne znaczenie w pierwszych latach po zakończeniu drugiej wojny światowej, ale i dziś nie jest bez znaczenia w kontekście procesu krzewienia patriotyzmu w garnizonach, gdzie stacjonują jednostki dywizji.

ŚWIĘTO I TRADYCJE

DECYZJA Nr 88/MON MINISTRA OBRONY NARODOWEJ z dnia 16 marca 2009 r. w sprawie przejęcia dziedzictwa tradycji i ustanowienia dorocznego Święta 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego.

1. 12. Szczecińska Dywizja Zmechanizowana im. Bolesława Krzywoustego przejmuje i z honorem kultywuje dziedzictwo tradycji:

- 1) 6 Dywizji Strzelców Polskich Armii gen. Józefa Hallera (1919 r.);
- 2) 12 Dywizji Piechoty (1919-1939);
- 3) 12 Dywizji Piechoty Armii Krajowej (1944 r.);
- 4) 12 Dywizji Piechoty (1945-1958);
- 5) 12 Dywizji Zmechanizowanej (1958-1994).

Święto 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej zostało ustanowione na dzień 28 czerwca. Data ta związana jest z tradycjami bojowymi 6 Dywizji Strzelców Piesznych. W tym dniu w 1919 roku, w obecności Naczelnika Państwa Polskiego Józefa Piłsudskiego, podczas wojny polsko -ukraińskiej, pułki 6.DSP przeszły swój chrzest bojowy.

SYMBOLIKA

DECYZJA Nr 30/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 kwietnia 1994 r. w sprawie nadania nazwy wyróżniającej oraz imienia patrona 12 Dywizji Zmechanizowanej w Szczecinie.

1. Dla podkreślenia więzi 12 Dywizji Zmechanizowanej z Ziemią Szczecińską oraz upamiętnienia zasług militarnych i politycznych Księcia Bolesława III Krzywoustego w ugruntowaniu władztwa polskiego na Pomorzu Zachodnim, na podstawie postanowień rozkazu Ministra Obrony Narodowej Nr 1/MON z 2 stycznia 1991 r. w sprawie dziedziczenia i kultywowania tradycji oręża polskiego (Dz. Rozk. MON poz. 1), z dniem 15 kwietnia 1994

polecam:

12 Dywizji Zmechanizowanej przyjąć nazwę wyróżniającą „Szczecińska” oraz imię Bolesława Krzywoustego.

DECYZJA Nr 122/MON/PSSS MINISTRA OBRONY NARODOWEJ z dnia 27 kwietnia 2005 r. w sprawie wprowadzenia odznaki pamiątkowej 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego w Szczecinie.

1. Wprowadza się odznakę pamiątkową, zwaną dalej „odznaką”, 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego w Szczecinie.

DECYZJA Nr 602/MON MINISTRA OBRONY NARODOWEJ z dnia 18 grudnia 2007 r. w sprawie wprowadzenia oznaki rozpoznawczej i proporczyka na beret 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego w Szczecinie.

1. Wprowadza się oznakę rozpoznawczą, zwaną dalej „oznaką” i proporczyk na beret, zwany dalej „proporczykiem”, 12 Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego w Szczecinie.

DECYZJA Nr 231/MON MINISTRA OBRONY NARODOWEJ z dnia 23 czerwca 2015 r. w sprawie wprowadzenia odznaki pamiątkowej 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego.

1. Wprowadza się odznakę pamiątkową, zwaną dalej „odznaką”, 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej im. Bolesława Krzywoustego.
2. Zatwierdza się:
 - 1) wzór odznaki, stanowiący załącznik Nr 1 do decyzji;
 - 2) wzór legitymacji odznaki, stanowiący załącznik Nr 2 do decyzji;
3. Nadaje się regulamin odznaki, stanowiący załącznik Nr 3 do decyzji.
4. Traci moc decyzja Nr 122/MON/PSSS Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 kwietnia 2005 roku w sprawie wprowadzenia odznaki pamiątkowej 12. Szczecińskiej Dywizji Zmechanizowanej w Szczecinie (Dz. Urz. MON z 17 maja 2005 r. Nr 9 poz. 72).

POCZET DOWÓDCÓW

- gen. bryg. Wiktor LEMANTOWICZ (1945 – 1947)
- płk dypl. Józef SIELECKI (1947 – 1948)
- płk Aleksander WYGNAŃSKI (1948 – 1949)
- płk Józef BATKIEWICZ (1949 – 1950)
- płk dypl. Stanisław JACKOWSKI (1950 – 1953)
- płk dypl. Aleksander MAJTEK (1953 – 1957)
- gen. bryg. Wojciech JARUZELSKI (1957 – 1960)
- gen. bryg. Aleksander JANOWSKI (1960 – 1962)
- gen. bryg. Józef STEBELSKI (1962 – 1964)
- gen. bryg. Stanisław ANTOS (1964 – 1967)
- płk dypl. Tadeusz KOPIEC (1967 – 1969)
- gen. bryg. Mieczysław URBAŃSKI (1969 – 1973)
- gen. bryg. Kazimierz LEŚNIAK (1973 – 1976)
- płk dypl. Florian BOGACKI (1976 – 1978)
- gen. bryg. Jan KURIATA (1978 – 1980)
- gen. bryg. Henryk SZUMSKI (1980 – 1984)
- ppłk dypl. Bolesław BARANOWSKI (1984)
- płk dypl. Jerzy SŁOWIŃSKI (1984 – 1987)
- gen. bryg. Antoni WALCZAK (1987 – 1989)
- gen. bryg. Bolesław BALCEROWICZ (1989 – 1991)
- gen. bryg. Andrzej EKIERT (1991 – 1994)
- płk dypl. Andrzej LELEWSKI (1994 – 1997)
- gen. bryg. Mieczysław STACHOWIAK (1997 – 2000)
- płk dypl. Ryszard CHWASTEK (2000 – 2002)
- gen. dyw. Marek SAMARCEW (2002 – 2005)
- gen. dyw. Stanisław NOWAKOWICZ (2005 – 2006)
- gen. bryg. Jerzy MICHAŁOWSKI (2006 – 2007)

- gen. dyw. Andrzej MALINOWSKI (2007 – 2009)
- gen. dyw. Marek TOMASZYCKI (2009 – 2011)
- gen. dyw. Ireneusz BARTNIAK (2011 - 2013)
- gen. dyw. Marek MECHERZYŃSKI (2013 - 2015)
- gen. bryg. Andrzej REUDOWICZ (2015 - 2016)
- gen. dyw. Rajmund T. ANDRZEJCZAK (2016 - 2018)
- gen. bryg. Maciej JABŁOŃSKI (2018 - obecnie)

PODPORZĄDKOWANIE

Pomorski Okręg Wojskowy (01.IX. 1956 – 7.XI.2001)

1.Korpus Zmechanizowany (7.XI.2001 – 2004)

Dowództwo Wojsk Lądowych (2004 – 31.XII.2013)

Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych (1.I.2014 - obecnie)

NASZ PATRON:

Bolesław Krzywousty (1086 - 1138)

Bolesław III zwany Krzywoustym, drugi syn księcia Polski Władysława Hermana i księżniczki czeskiej Judyty, urodził się 20 sierpnia 1086 r. Był przewidziany przez rodziców na dziedzica tronu z pominięciem praw starszego syna – Zbigniewa. Jeszcze za życia ojca otrzymał we władanie Śląsk (1097 r.), wraz z bratem stanął na czele buntu przeciwko wszechmocnemu palatynowi Sieciechowi (1100 r.). Od zgonu Władysława Hermana (4 czerwca 1102 r.) był obok Zbigniewa współrządcą państwa polskiego, sprawując bezpośrednią władzę w Małopolsce i na Śląsku. Podjął walkę o jedynowładztwo (w latach 1103 – 1113), w której najpierw zmusił brata do uznania swojego zwierzchnictwa i poddał pod swą władzę Wielkopolskę, która dotychczas znajdowała się w rękach Zbigniewa i pozostawił mu jako lenno Mazowsze (1106 – 1107), a następnie wygnał go z kraju. W 1112 r. wyraził zgodę na jego powrót, ale wkrótce kazał go oślepić, co przyczyniło się do jego rychłej śmierci rok później.

Bolesław Krzywousty był wybitnym wodzem i ambitnym politykiem. W 1109 r. na czele wojska polskiego stawiał czoło groźnemu najazdowi króla niemieckiego Henryka V, wspomaganego przez księcia Czech. Odrzucił kategorycznie żądanie uznania zwierzchnictwa niemieckiego nad ziemiami polskimi i zmusił przeciwników do sromotnego odwrotu. W późniejszych latach jeszcze wielokrotnie przyjdzie Bolesławowi toczyć wojny z Czechami o panowanie na Śląsku.

Do najpiękniejszych kart polskiej historii wojennej należy bohaterska obrona Głogowa w sierpniu 1109 r., która miała decydujące znaczenie dla losów wojny z zachodnimi sąsiadami. Kierując się w stronę zachodnich i południowych dzielnic Polski, oddziały niemieckie i czeskie przekroczyły Odrę pod Głogowem i przystąpiły do oblegania grodu. W tym czasie Bolesław walczył jeszcze z Pomorzanami pod Nakłem, ale na wieści o wkroczeniu cesarza do Polski, niezwłocznie wyruszył, aby nie dopuścić go do przekroczenia Odry i zajęcia Wielkopolski. Bolesław zatrzymał swe oddziały w niewielkiej odległości od dzielnie broniącego się grodu. Przewlekłe oblężenie zmuszało natomiast armię Henryka do poszukiwania żywności dla rycerzy i paszy dla koni, co wykorzystał Bolesław. Polacy lepiej orientowali się w trudnym terenie, więc łatwo mogli organizować zasadzki i podejmować wypadki na poszczególne grupy wojsk przeciwnika. Taktyka „małej wojny”, ustawicznego nękania w dzień i w nocy, zapuszczanie się zagonami pod sam Głogów skutkowało coraz większymi stratami przeciwnika w ludziach i sprzęcie. Król niemiecki zrezygnował z pierwotnych zamiarów zdobycia Wielkopolski i skierował swą armię w kierunku Dolnego Śląska, a Głogów pozostał niezdobyty.

Jeszcze nim znaleziono się w okolicach Wrocławia, Henryk spróbował ponownie rokowań z Bolesławem. Grożąc, że skieruje wszystkie swoje

swojska na Kraków – zaferował pokój już tylko za cenę uznania swej zwierzchności nad Polską, jednak Bolesław odrzucił tę ofertę. Wojska niemieckie podeszły pod Wrocław. W jego pobliżu stoczono bitwę, która w legendzie urosła do druzgocącej klęski Niemców na Psim Polu. Popularna legenda mówi o niezliczonych ciałach poległych rycerzy niemieckich. Ich nie pogrzebane ciała stały się pastwą dla chmary psów. Te wpadły w tak wielką dzikość, że nikt nie odważył się zbliżyć do tego miejsca, które okoliczna ludność nazwała Psim Polem. O niepowodzeniu wojsk niemieckich głośno było w całej ówczesnej Europie.

Oprócz odparcia agresji niemieckiej największym politycznym sukcesem Bolesława było zjednoczenie Pomorza z Polską. Kontynuując politykę swoich przodków – Mieszka I, Bolesława Chrobrego, Bolesława Szczodrego i swojego ojca Władysława Hermana, w wieloletnich zmaganiach wojennych zdołał doprowadzić do zjednoczenia z Polską całego Pomorza, którego część wschodnią wcielono bezpośrednio do państwa polskiego (1121 r.), natomiast część zachodnią pozostawiono we władaniu miejscowego księcia Warcisława jako lennika Polski (1124 r.).

Wojny pomorskie Bolesława Krzywoustego dały wiele przykładów zwycięskich kampanii oraz walk o umocnione grody: Kołobrzeg (1103 r.), Nakło (1109 r.), Szczecin (1122 r.), świadczących o wielkiej sprawności ówczesnego wojska polskiego, jego walorach bojowych, umiejętnościach i talencie dowódczym Krzywoustego. W ostatnich latach swego panowania, w warunkach poważnego zagrożenia Polski ze strony silnej koalicji sąsiadów, Bolesław został zmuszony do ustępstw wobec cesarza niemieckiego podczas zjazdu w Merseburgu w 1135 r., podczas którego (ku wielkiemu niezadowoleniu delegacji czeskiej) Bolesław był traktowany z najwyższymi honorami jako jeden z najważniejszych gości. Przed śmiercią ustalił system rządów, jaki miał obowiązywać w Polsce dzieląc kraj między trzech synów, z których najstarszy Władysław miał być władcą zwierzchnim całego kraju. System ten miał na celu utrzymanie wiodącej roli dynastii Piastów w Polsce, wyeliminowanie sporów wewnętrznych i utrzymanie jedności wszystkich ziem polskich. Mając 54 lata Bolesław zmarł 28 października 1138 r. Wraz z jego zgonem rozpoczął się okres walk wewnętrznych, prowadzących do dotkliwego osłabienia państwa polskiego w dobie tzw. rozbitcia dzielnicowego.

Z dniem 19 kwietnia 1999 r. 12 Dywizja Zmechanizowana na mocy Decyzji Nr 30 Ministra Obrony Narodowej przyjęła nazwę wyróżniającą: „Szczecińska”.